

Tabel: te nemen maatregelen tegen verdroging en droogte op korte termijn (numeriek) e

	Type maatregel om verdroging/droogte tegen te gaan	WN A	WN BC	TBO	N+M	N+L	Heemk	Termijn	Kosten	Totaal
1	Beekherstel i.c.m. ophoging/verondieping van de beekbodem (drainagebasis)	3	3	12 !	6 !	7 !	4	LT	€€€	35
2	Dempen van sloten, m.n. in de haarvaten op de hogere zandgronden	6 !	3	12 !	5 !	3	1	KT	€	30
3	Aanleg natuurlijke klimaatbuffers aan rand kernen voor extra buffering water	3	3	4	5 !	5	6 !	MLT	€€	26
4	Beregeningsverbod in zone van 250-500 meter rond natte natuurgebieden	4	4 !	9 !	5 !	2	-	MLT	€	24
5	Omhoog leggen van duikers, 30-40 cm boven de slootbodem in kleine en grote sloten	2	2	11 !	1	2	5 !	KT	€	23
6	Bodemverbetering landbouwgrond/bosgrond (structuur, organische stof, bodemleven)	2	2	2	5 !	6 !	4	LT	€	21
7	Vergroening kernen/tuinen en afkoppeling regenwater in dorpen en steden	4	3	1	1	6 !	4	KT	€	19
8	Stimuleren van andere teelten (o.a. natte teelten, bodembedekkers, droge teelten)	1	2	4	5 !	5	1	MLT	€	18
9	Verondieping drainagebasis (slootbodem) van de haarvaten met 20-30 cm	4	-	7	3	1	-	KT	€	15
10	Herinstructie urenverbod (geen beregening gras-/akkerland in juni/juli 11-17 uur)	2	4 !	1	3	2	2	KT	€	14
11	Bijplaatsen extra LOP stuwen (vaste stuwstukjes met plankjes) in haarvaten	2	1	3	4	1	1	MLT	€€	12
12	Bijplaatsen extra ijzeren knijp platen (met v vormige bovenkant) in haarvaten	4	-	2	2	-	2	KT	€	10
13	Naaldbossen omvormen tot half open loofbossen, die minder verdampen	1	2	1	-	4	1	MLT	€€	9
14	Aanleg peil-gestuurde drainage i.c.m. peilopzet rondom natte natuur i.p.v. 5% regel	-	2	4	1	2	-	MT	€€	9
15	Beregeningsverbod in de maand april (smal voorjaarsverbod), ijkmoment 1 mei	2	3	1	1	-	1	KT	€	8
16	Drainage verwijderen of omzetten in peil-gestuurde drainage	-	2	2	-	2	1	MT	€€	7
17	Plaatsen van duikerafsluiters (ballonnen) in duikers haarvaten en kleine sloten flanken	3	-	-	-	3	-	KT	€	6
18	Stuwen met 05-15 cm boven de beheermarge in kleine+grote sloten (B + C watergangen)	2	-	1	1	-	1	KT	€	5
19	Omzetten haspelberegening in druppelbevloeiing of bevloeiing peil-gestuurde drainage	2	1	1	1	-	-	KT	€€	5
20	Extra water aanvoeren vanuit de Maas richting de hogere zandgronden	-	1	-	1	2	1	MLT	€€€	5
21	Bijplaatsen extra knijp stuwen (vaste stuwstukjes met v vormige bovenkant) in haarvaten	1	1	1	1	-	-	KT	€€	4
22	Automatiseren van (grotere) stuwen in de hoofdwaterlopen	-	2	1	1	-	1	MLT	€€€	4
23	Verminderen diepe waterwinningen voor drinkwater en industriewater met 10%	-	-	3	1	-	-	MLT	€€	4
24	Verminderen ondiepe waterwinningen voor beregening tuinen en sportvelden met 10%	-	1	1	1	1	-	MLT	€€	4
	Aantal gemaakte keuzes totaal (op basis van 53 respondenten)	48	42	84	54	54	36	Termijn	Kosten	318

Gebruikte afkortingen en methodiek (NB: men is verzocht te reageren op persoonlijke titel):

- WN A is de top 12 van de afgelopen kieslijst, dit zijn de kaderleden van Water Natuurlijk Aa en Maas.
- WN BC zijn de actieve volgers, onze leden in de diverse regio-commissies en de 30-35 lijstduwers.
- TBO zijn (beleids)medewerkers van het Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Bosgroep en ARK.
- N+M zijn (beleids)medewerkers van de Brabantse Milieufederatie (BMF) en leden van verschillende milieuclubs.
- N+L zijn (beleids)medewerkers van IVN Brabant en leden van diverse IVN afdelingen en landschapsbeheergroepen.
- Heemk zijn (beleids)medewerkers van Erfgoed Brabant/BHIC en leden van diverse heemkundekringen/heemwerkgroepen.
- Methode: Er zijn 100 personen aangeschreven, zodat de respons (op persoonlijke titel!) van deze enquête 53% is.
- Methode: Elke persoon mocht uit een alfabetische groslijst van 24 maatregelen, 6 maatregelen kiezen als eigen persoonlijke keuze.

Conclusies en aanbevelingen (NB: WN A&M leidt alle suggesties door naar WS A&M om te bespreken met DB en fracties AB):

- Alle maatregelen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de bestrijding van de effecten van verdroging en droogte in Oost-Brabant.
- Maatregelen, die het vaakst genoemd zijn : beekherstel (lees beekdalontwikkeling), het dempen en/of verondiepen van sloten, de aanleg van waterbuffers rond steden en dorpen, een beregeningsverbod in 500 meter rondom natte natuurgebieden, het omhoog leggen van duikers en bodemverbetering, zowel in bos- als landbouwgebieden. *Zie de laatste kolom totaal.*
- Maatregelen op korte termijn, die relatief weinig geld kosten zijn: het dempen en/of verondiepen van sloten, het omhoog leggen van duikers 30-40 cm boven de slootbodem, het vergroenen en ontstennen van tuinen, het afkoppelen van bebouwing en het bijplaatsen van ijzeren knijpplaatstuwen in te diepe sloten op de Peelhorst, b.v. op de diverse breukvlakken. *Zie de kolom termijn en kosten.*
- Op de lange termijn wordt het herstel van beken (lees de ontwikkeling van beekdalen / beekdallandschappen) als meest belangrijke maatregel gezien, met name vanuit TBO, N+M en N+L. Ook bodemverbetering (lees verbetering bodemstructuur en verhoging gehalte organische stof) is van belang, m.n. vanuit N+M en N+L. Op deze beide wijzen kun je de sponswerking van ons landschap weer beter gaan benutten.
- Op de middellange termijn worden de aanleg van natuurlijke klimaatbuffers rond kernen als 3^e belangrijke maatregel gezien, met name door N+M en Heemk. Zo leveren steden en dorpen ook een positieve bijdrage aan de klimaatadaptatie en wentel je geen wateroverlast af op het landelijk gebied. Ook het instellen van een beregengingsverbod, b.v. in een 250-500 meter brede buffer rondom natte natuurgebieden is van belang, m.n. vanuit WN BC, TBO en N+M. In die gebieden zou je extra veiligheidskleppen kunnen financieren in het kader van een fijnregeling voor het waterpeil, zoals peilgestuurde drainage en/of druppelbevloeiing/extra wateraanvoer. Zo compenseer je de agrariërs in deze buffer.
- Op de korte termijn worden het dempen (en verondiepen) van sloten wordt als 2^e belangrijke maatregel gezien, met name vanuit WN A, TBO en N+M. Ook zo herstel je de sponswerking. Het omhoog leggen van duikers met zo'n 30-40 cm is ook een robuuste maatregel (m.n. TBO en Heemk). Je houdt meer water vast in de sloot en als er een grote bui komt is de duiker nooit verstopt met bagger, blad en/of takken.